

DELAVEC

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokraj. odbor GDSJ.)

Izhaja vsako soboto.

Uredništvo in uprava:

Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6/II.
Stane posamezna št. 50 p, mesečno 2 Din,
celeletno 24 Din. — Za člane izvod po 40 p.

Oglasi: prostor 1×55 mm 1 Din.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani,
ter opremljeni s štamp. dotične organizacije.Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so
poštne proste.

Politika in strokovne organizacije.

Vukovarski kongres Komunistične stranke Jugoslavije je s svojimi sklepi resno ogrožal samostojen obstoj delavskih strokovnih organizacij.

Pravilnik, ki ga je ta kongres sprejel je vseboval celo vrsto določil, ki so spravljale strokovne organizacije v popolno odvisnost te stranke.*

Takrat so bile vse naše strokovne organizacije resno vznemirjene nad takim početjem, ki do tedaj ni bilo nikdar v navadi. Že pred vojno ko je obstojala samo ena delavska razredna stranka (Socialni demokrati) niso strokovne organizacije dopuščale, da bi se politična stranka vmešavala v njihove notranje zadeve. Tem bolj so bili pa ti sklepi nevarni še sedaj, ker so se v povojnem času pojavile kar dve delavski stranki.

S tem smo hoteli ugotoviti, da smo bili mi istih, ki smo z največjo težavo in s težkimi žrtvami preprečili, da ni bila strokovnim organizacijam vzeta njihova neodvisnost.

Zadnje čase se pa pojavljajo isti ljudje, ki so se bojevali z nami in nam razdirali organizacije zato, ker se niso udale političnemu pritisku — in ti ljudje so nam pričeli pridigati naj za božjo voljo ne vlačimo politike v strokovne organizacije. Ob istem času pa ko zopet skušajo razbijati naše organizacije, ter ustanavljajo svoje »neodvisne« za to, ker je baje v naših politikah, pa pišejo po svojem listu »Delavskih novicah«, ki so glasilo neodvisnih »strokovnih« organizacij izključno o sami politiki.

Kdor to satansko delovanje opazuje, si bo takoj na jasnem, da so vse njihove besede o politiki le zagrinjala, za katerim se skrivajo vse drugačni nameni. In kdor bo šel s svojimi opazovanji do kraja, bo končno ogorčen vprašal: **Kakšno plačilo dobivajo ti ljudje za razbijanje naših organizacij?!**

Težak je boj s takim nasprotnikom, ki ne pove svojega programa, ki ima zakrinkan obraz. Tudi ni čudno, če zmeša tega ali onega priprostega delavca, ki si v svoji priprostosti niti domisliti ne more takega satanstva.

Če bi naši nasprotniki prišli pa bi povedali jasno kaj hočejo, bi ne bilo treba nič drugega kakor primerjati njihov program k našemu, treba bi bilo le utemeljiti, da je njih načrt slab, če mislijo, da čim slabše se bo delavstvu godilo tem prej bo revolucija. Treba bi ne bilo drugega kakor s par zgodovinskimi dokazi podpreti naš izrek: **kolikor boljše — tem**

* Če bo treba, bomo dotične točke tega pravilnika ponatisnili.

boljše pa bi bila vsa polemika z njimi končana.

Tako smo pa prisiljeni vedno znova odkrivati laži, ki si jih sproti znišujejo, povrh moramo pa pojasnjevati ne samo naš, temveč tudi še njihov program. Mi smo že mnogokrat povedali, da ne dovoljujemo nobeni politični stranki, da bi se vmešavala v naše notranje razmere. Ugotoviti pa moramo, da se tudi nobena razun komunistične ni vmešavala, zlasti ne socialistična stranka, čeprav je najmanj 80 odstotkov naših članov socialističnega prepričanja.

Naše organizacije so strokovne in bodo vršile vedno le svoje strokovne naloge. Nikomur pri nas ne pride niti na misel, da bi naše organizacije pri volitvah v občino ali parlament sestavile svoje volilne liste. Le v one korporacije, ki spadajo v njihov direkten delokrog, kakor delavska zbornica, bolniška blagajna itd. le tam bodo nastopile s svojo listo.

Pri drugih volitvah, ki spadajo v področje političnih organizacij bodo pa naše organizacije kvečjemu **podpirale listo one stranke, ki nam je po programu najbližja.**

Samo en zgled bo zadostoval, da bodo naši člani razumeli kako to mislimo.

Če vzamemo vprašanje draginje ali stanovanjske bede je jasno, da to vprašanje zadeva v prvi vrsti politične organizacije, a trpe pa pod temi zli člani strokovnih organizacij ravno tako kot oni iz političnih organizacij.

Če pridejo volitve bo treba našim članom povedati, **kdo je zakrivil to draginjo.** In, če bomo povedali, koga naj v bodoče ne volijo, bo treba seveda tudi napraviti korak naprej in povedati kdo je boljši in koga naj volijo.

Za primer naj navedemo tole: Meseca februarja so zborovali zastopniki vseh ljubljanskih strokovnih organizacij (22 po številu). Vsi ti zastopniki so tožili, o neznosnem pomanjkanju stanovanj. Končno so nastopili zastopniki naše Strokovne komisije, kako naj se stanovanjska mizerija odpravi.

Predlog je šel za tem, da se obdavči vsa luksuzna stanovanja. Kdor ima večje stanovanje naj plača davek in sicer čim več sob ima pri enakem številu družinskih članov, tem več naj plača. Tako na primer pri tričlanski družini bi za 1 sobo ne plačal ničesar pri dveh sobah (in isti družini) bi plačal 5 din. mesečno, pri treh sobah 20 din., pri 4 sobah 50 din. mesečno itd. Računali smo, da pridemo na ta način najlažje do stanovanj. Kajti kdor bo imel mnogo sob bo moral mnogo

plačati in bi se s tem denarjem lahko gradile nove hiše, če mu pa ni mogoče plačati, naj pa vsame še koga k sebi v stanovanje.

Vsi pametni ljudje so ta predlog odobraval in tudi vse strokovne organizacije so ga sprejele.

Ko smo pa ta predlog poslali bivši koaliciji v ljubljanskem občinskem svetu so se pa gospodje mestni očetje smejali, in ga niso stavili niti na dnevni red občinske seje.

Mislimo, da ne bo nihče vprašal, kaj imajo strokovne organizacije storiti, če bi pri novih volitvah kandidirale zopet iste osebe, ki so tako sramotno vrgle ta predlog **strokovnih** organizacij v koš.

Mislimo, da se bo vsak zavedal, da je dolžnost vsake poštene strokovne organizacije, da ob taki priliki pove naj njeni člani takih ljudi ne volijo.

Naše strokovne organizacije bodo podpirale ono politično stranko, ki bo podpirala njih. Strankarske politike pa ne bodo delale. po nalogu niti od ene niti od druge stranke, temveč bodo delale **svojo politiko.**

Kdor bo pa skušal našim organizacijam škodovati, naj pa pričakuje najbrezobzirnejšega boja.

V lice nam nihče ne bo pljuval!

Nepričakovani udarci.

Že večkrat smo poročali, kako resno grozi beda uničiti vse delavsko časopisje. Naš »Delavec« se mora stalno boriti z največjimi težavami in že na zadnji plenarni seji Strokovne komisije je uprava poročala, da bo treba naročnino zvišati najmanj na 50 par za izvod.

Kakor smo pa računali z težkočami, vendar se nismo nadejali, da bodo tako hitro prišle in povrh še tako velike.

Ker smo naklado onim organizacijam, ki lista niso plačale, morali zmanjšati, se je že s tem sam podražil, kajti čim manj se lista tiska, tem več stane posamezen izvod.

Nenadoma se je pa 25. septembra podražila še pošta, in sicer za celih 100 odstotkov.

Na ta način se je list že v sami tiskarni podražil, da stane že tam 7 par več, kot dobimo mi zanj. Če seštejemo še druge izdatke, ki jih list ima in katerim se ne more zogniti, potem bomo morali zvišati ceno izvodu najmanj od 40 na 60 par. Veliko vprašanje pa je, koliko časa bomo mogli na tej višini vzdržati, kajti pomisliti je treba, da stane že skoro vsak meščanski listi ki ima polno inseratov in bogve kake podpore pa stanejo že skoro vsi 1 dinar.

»Delavec« je imel do sedaj samo en upoštevanja vreden inserat, in sicer od Konsumnega društva.

Ta inserat, za katerega smo sprejeli okoli 300 dinarjev, je pa Konsumno društvo, ne vemo iz kakšnih razlogov odpovedalo, tako, da bomo sedaj tudi ob ta dohodek.

Toliko udarcev na enkrat je list zadelo, da bomo morali vsi napeti vse sile, da vzdržimo to naše skoro edino orožje v rokah.

Strokovna komisija bo v najkrajšem času sklenila povišanje, in sicer tudi že

za današnje številko, kajti list ne sme delati dolgov, ki bi jih ne mogel plačati. Zato opozarjamo vse sodruge zaupnike in vse organizacije, naj ukrenejo vse potrebno, da se bo list vsaj na 60 par podražil.

Upamo, da se bodo vsi zavedali važnosti tega orožja in da bodo storili vse ne samo, da ga obdržimo, temveč da ga še spopolnimo.

Na delo sodrug!

Uprava.

Delavski zaupniki.

Že v zadnjem članku, ki je bil objavljen v »Delavcu« dne 30. septembra, je bilo naštetih več nalog, ki jih po zakonu sme, v interesu delavstva pa mora vršiti delavski zaupnik.

Sodrug! če ste prečitali zadnji zadržni članek, ste li razmišljali, razpravljali o tem, kako se boste teh zakonitih pravic posluževali, kako boste te posle vršili?

Znova vas opozarjamo: industriji in obrtniki odkanjajo zakon o zaščiti delavcev. Industriji, obrtniki so povedali na enketi o delovnem času na vsa usta, da je izjavil zastopnik ministerstva za trgovino in industrijo, da je bil zakon o zaščiti delavcev v zakonodajni odbor »prošvercan« in da je protizakonit. S tem so povedali, da bodo imeli dovolj razlogov, da bodo zakon o zaščiti delavcev vrgli, da bo vlada in njen parlament zakon o zaščiti delavcev razveljavila. Z razveljavitvenjem zakona o zaščiti delavcev pa bi padel tudi delavski zaupnik.

In, če se to zgodi, se bodo vrnili zopet časi, ko se bo podjetnik premišljal, če in kedaj naj posluša delavčeve tožbe in zahteve.

Delavski zaupniki bodo morali s strokovnimi organizacijami braniti zakon o zaščiti delavcev pred napadi industrije, obrti, kapitalizma.

Toda branili bodo z zavestjo, prepričanjem in srcem le takrat, če bodo vedeli, kaj zakon nudi.

V zadnjem članku smo naštetili le del nalog, ki naj jih vrši delavski zaupnik. Danes si oglejmo, kaj nalaga delavskemu zaupniku zakon še poleg naštetih nalog.

Po zakonu o zaščiti delavcev naj: 6. posredujejo delavski zaupniki pri določanju akordnih tarif povprečnih in minimalnih zaslužkov, kolikor niso regulirani s kolektivnimi pogodbami, ob sodelovanju delavskih profesionalnih organizacij in delodajalcev, istotako posredujejo pri določanju akordnega dela in

7. streme za tem da se strogo uporabljajo vse odredbe, ki jih predpisujejo zakonodajna in administrativna oblastva za zaščito delavcev glede delovnega časa, zdravja, življenja in socialnega zavarovanja, kakor tudi za tem, da obveščajo in podpirajo pristojna nadzorstvena oblastva v vseh vprašanjih, ki se tičejo uporabljavanja veljavnega zakonodajstva o zaščiti delavcev.

Kdor je sodeloval v mezdnih gibanjih, sodeloval v mezdnih sporih, je moral in mogel spoznati eno: da je bil delavec vsekdar pri akordnem delu najbolj tepen. Dasi organizirano delavstvo akordno delo kot prekomerno izkoriščanje delavne sile odklanja, vendar so danes mnoga podjetja, ki delajo v akordnem delu in v vseh teh podjetjih, obratih vidimo eno

najžalostnejših slik: akordne postavke postavljajo in določajo podjetniki tako nizko, da delavec, ki dela v akordu, redko zasluži več, kot če bi delal urno mezdo. Če pa se posreči delavcu, da s podvojen, trenutno nadčloveško silo zasluži prilično v akordnem delu par kron več, je gotovo, da bo podjetnik prihodnji teden te akordne postavke znižal, zmanjšal in — delavec bo moral garati kot črna živina, da bo zaslužil v akordnem delu svojo urno mezdo. Zakaj vse to? Ker je le malo obratov, v katerih bi podjetnik predhodno določil akordno postavko, in sicer določil sporazumno z delavci odnosno zaupniki. Niso redki slučaji, da reče sodrug: danes še ne vem koliko bom za izvršitev tega in tega dela zaslužil, ker pisarna (podjetje) še ni izračunila tarifa. Mesto, da bi podjetje vzelo za podlago določitvi akordne postavke povprečno storitev delavčev, počaka podjetnik, koliko bo storil delavec ob najhujšem naporu, potem pa računa: v urni mezdi bi zaslužil toliko, no, v akordu pa naj zasluži 5% več. Na ta način je delavca dvakrat oškodoval, sam pa spravi dvojni dobiček. — Zato bo delavskih zaupnikov važna naloga, da bodo sodelovali pri določanju akordnih postavk, upoštevaje vsekdar povprečno storitev v dotične stroke v urni mezdi. Kolikor pa bo delavec storil v akordu več, toliko naj dobi tudi plačano, in to brez vseh odtegljajev. Seveda moraj odelavski zaupniki stremeti povsod za tem, da se akordno delo opusti. Naše delavstvo dela toliko, da si življenje pošteno prisluži in sicer dokaj boljše življenje, kot je živi danes!

Pri akordnih postavkah prav tako nevarna stvar pa je vrsta dela, ki ga vrši delavec v obratu. Vsi vemo, da daje obratovodja mnogokrat najraje krumirjem, stavkokazom najlažje stvari v akordno izvršitev dočim pa mora delati organizirani delavec težja akordna dela. Delavski zaupniki so poklicani, da pazijo na to, da bodo vsi delavci v obratu enako deležni vsaj prilično enakega zaslužka pri akordnem delu. Le pomislite, sodrug! če se to v vaših obratih ne dogaja!

Delavski zaupniki naj streme za tem, da se strogo uporabljajo vse odredbe in strogo izpolnjuje v obratu zakon. Sodrug! danes je vse polno slučajev, ko goljufa podjetnik zavestno in prevdarno delavca tudi v tistih stvareh, ki jih določa zakon. Goljufa pa ga zato, ker delavec čisto niti ne ve, kaj mu zakon dovoljuje in kaj zakon podjetniku nalaga. Baš sedaj je položaj sila resen: Izšel je zakon o zaščiti delavcev, zakon o zavarovanju delavcev zakon o inšpekciji dela. — Sedaj mora delavstvo nemudoma proučiti vse ugodnosti zakonov, ker le potem se bo lahko teh ugodnosti posluževalo in poslužilo, če bo za te ugodnosti vedelo. Pove-

te koliko je obratov v katerih so že ustanovljena dečja zavetišča! Na prste jih lahko seštejemo še danes, dasi je zakon o zaščiti delavcev že skoro 4 mesece razglašen in veljaven. In, predvsem zaupnikov naloga bo, da bodo vse te zakone proučili, potem pa skrbeli, da se bodo točno in brezpogojno izvrševali. Na krožniku ne bo prinesel podjetnik ničesar. Preje pa se bo zgodilo to da bo vzel še to, kar delavstvo že ima. Novi zakon o zavarovanju delavcev določa nove dajatve, odreja nove prispevke in ponovno slučajeve je da podjetniki nepravilno in protizakonito odtegujejo bolniške, nezgodne prispevke. Delavski zaupniki bodo morali posvetiti temu pažno in videli boste, kako hitro bodo poznali podjetniki vse zakone. — V prihodnjih številkah »Delavca« bomo še in še govorili o nalogah delavskih zaupnikov. Bomo dali tudi navodila, kako bodo najlažje vršili svoje posle. Potom organizacij pa bomo skrbeli, da bo dobil delavski zaupnik lahko vsak čas vsa pojasnila in navodila, ki jih bo potreboval. Toda: kdor bo držal danes roke križem, kvečem še zabavljaj bo sokriv slabemu položaju delavčevemu in sokriv, če ga bo podjetnik delodajalec goljufal in peharil.

Strokovno gibanje.

KOVINARSKA STROKA.

Brošura »O zdravstvenih nalogah socialnega zavarovanja«. Ker nekatere podružnice še niso odračunale za poslano jim navedene brošure, se tem potom pozivljajo da store to s prvim mesečnim obračunom, da bo mogoče iste plačati pri bolniški blagajni. (Glej »Delavec« št. 16 z dne 24. junija.)

Stavka kovinarjev v Štorah končana.

Stavka katero so započeli kovinarji v Štorah dne 13. septembra je vkljub vsem poskusom od ravnatelja, da jo razbije, končana z zmago delavstva. Ravnatelj je po svojih agentih najprej zagrozil da je vsak, kdor ne pride do 18. septembra na delo odpuščen. Ob enem je delavcem v oddelkih, kjer ni bilo stavke, povišal plače za 15—20%. Ko to ni nič pomagalo je pričel vabiti posameznike, naj se zglase pri njemu, da se dogovori o mezdi, katero je nekaterim pripravljen zvišati. Nekaj nezavednežev se je temu odzvalo, (deloma pod pritiskom žena) s katerimi pa o kolektivnem povišanju plač ni hotel razpravljati, ter zahteval, da vsak, kdor hoče na delo, pride posamezno prositi za zopetni sprejem. Končno je razposlal ženam onih ki so odpotovali dopise, v katerih je naznanil, v koliko mu je kot posamezniku pripravil zvišati mezdo. Ko tudi to ni nič izdalo, ter so hoteli še zadnji profesionisti odpotovati, je podpisal kolektivno pogodbo, s katero se zvišajo temeljne mezde vsem stavkujočim za 30% in izplača 500 K nabavnega prispevka. S tem so dosegli stavkujoči lep uspeh in obenem pridobili tudi nestavkujočim 15—20% zvišanje mezde.

Kamnik. Nezavedneži in nahujskani elementi raznašajo vest, da se je centr. tajnik s. Golmajer in ss. zaupniki, ki so pri zadnji mezdni razpravi zastopali delavstvo tovarne »Titan« se pustili od podjetnika podkupiti. Opozarjamo vse naše člane, da take obrekovalce prijavijo takoj svojim zaupnikom, ki bodo to javili centrali katera bo proti vsakemu takemu obrekovalcu sodnijsko postopala. Najpodlejši obrekovalec je pa bil neki ključavničar Anton Schrupf, ki je pa potem, ko

so ga zaupniki opozorili, da naj svoje obrekovanje dokaže popihal. Radi tega prosimo vse naše podružnice, da njegovo sedanje bivališče takoj javijo centr. tajništvu kovinarjev, ki ga bo pozvalo, da svojo lažljivo trditev dokaže. Baje se nahaja sedaj v Mariboru.

KOVINARJI POZORI!

Zadnje čase se dogaja, da podjetniki pošiljajo prošnje na ministrstvo, v katerih prosijo za priselitev inozemskih delavcev specialistov. seveda z motivacijo, da istih v naši državi ni. Res je, da je pri nas pomanjkanje boljnjih profesionistov in nimamo nič proti temu, ako dobi pri nas tudi inozemski delavec kruh. Podjetniki vabijo inozemske delavce le za to, da bi si s tem ustvarili rezervni kader profesionistov, s katerimi hočejo izvesti operacijo na že itak nizke mezde. Z naše strani moramo seveda gledati na to, da to nakano podjetnikov preprečimo s tem, da bomo imeli točen pregled čez delovni trg. To nam bo mogoče le tedaj če bomo naše podjetnike navadili na to, da se bo posredovanje vršilo le potom naše organizacije. Radi tega opozarjamo vse sodruge, ki iščejo službe, ali pa žele premeniti mesto, da se obrnejo na podpisano tajništvo.

Centralno tajništvo.

OBLAČILNA STROKA.

V Ljubljani in Celju se nahajajo krojaški pomočniki v mezdnem boju. Zahteva ki so se stavile gg. delodajalcem niso pretrane, ker hočemo s tem samo izenačiti tarifo s plačilnimi razmerami kroj. pomoč. v Mariboru, kjer niso obleke čisto nič dražje kot v Ljubljani in Celju. Upamo da bodo gg. delodajalci vendar uvideali mizerno stanje svojega delavstva, ter mu privoščili (saj ne od svojih ust) ta košček kruha, ki bi mu ga morali po vsej pravici že zdavnaj pripoznati. Opozarjamo vse pomočnike, da ne sprejemajo dela v Ljubljani in Celju dokler se zadeva ne reši, kar bomo pravočasno poročali.

Centralni odbor.

25 letnica delovanja organizacije krojaških pomočnikov v Mariboru slavi delavstvo te stroke v nedeljo dne 8. t. m. ob 3. uri pop. v dvorani Ljudskega doma. Po govorih predstavnikov raznih organizacij bo igrala tudi godba in delavski pevski zbor »Frohsim« bo zapel par proletarskih pesmi. Vabimo vse razredno zavredne organizacije, da se tega slavja udeleže. K temu slavju in neumornemu 25 letnemu delovanju se v enih prihodnjih številkih »Delavca« povrnemo.

Centralni odbor osr. društva oblačilne stroke je na svoji seji sprejel sklep podružnice Maribor, da se dosedanji član Ploj Franc zaradi pregreška discipline in tarife izključi iz organizacije. — Tajnik.

Krojaški pomočniki naj ne potujejo v Sarajevo ker se vrši tam boj za izboljšanje gmojnih razmer.

Celje. Občni zbor tukajšnje podružn. Osred. njega društva oblačilnih delavcev, kateri se je vršil dne 24. t. m. je uspel jako dobro. Za predsednika je bil izvoljen sodr. France Špasa, blaginjak sodr. Horyat, preglednika ss. Wernik in Kaiserberger.

KEMIČNA STROKA.

Vodstvo Osrednjega društva kemičnih delavcev opozarja vse svoje podružnice zlasti blaginjakarje naj takoj odpošljejo zaostale obračune, ker brez teh centralni ni mogoče zgotoviti letnega bla-

gajnškega zaključka. Splošni naj odbori podružnic skrbijo, da bodo obračuni za vsak mesec točno odposlani.

Oni člani, ki bodo zaostali s svojimi prispevki preko časa, ki je določen v pravilniku, bodo brez nadaljnega črtani iz organizacije.

Glede korespondence je pa treba pripomniti, da se je poština za celih 100 odstotkov podražila in je potrebno, da podružnice na dopise centrale točno odgovarjajo, da ne bo treba prosjačenja za odgovor. Štedimo!

Članstvu in vsem zaupnikom kov. podružnice na Jesenicah! K predstoječi mezdni borbi kovinarjev na Savi, Javorniku in Dobravi, je skupina organizacijskih in obratnih zaupnikov — zbranih na zaupniškem sestanku dne 27. sept. t. l. — razmotrivač položaj kov. delavstva pri Kranj, ind. družbi — izjavilo, da odklanjajo vsako odgovornost zlih posledic, katere zamorejo nastati vsled brezbriznosti članstva kov. org. podruž. Jesenice. Članstvo pozivljamo, da stoji na straži, da se odzove vselej in vsakokrat, kadar ga kliče organizacija na zborovanja ali kamorkoli, ter da sodeluje pri vseh akcijah s pozitivnim delom v organizaciji. — Kdor čaka dremajoč v senci — dobi plačilo lenuha. Zatorej vsi na delo — ker od nas vseh je odvisen ugoden uspeh.

26. mednarodni rudarski kongres.

(Poročilo je vsled premajhnega prostora zakasnelo.)

V času, ko se zabeležavajo črni dnevi v zgodovino nemške republike, se je sestel v Frankfurtu na Meni, 26. mednarodni rudarski kongres, da prouči in obravnava vprašanje glede socialnega in kulturnega razvoja rudarjev celega sveta.

Kongresa, se je udeležilo 10 držav, Nemčija z 32 delegati, ki so zastopali 460.000 organiziranih rudarjev, Nemška Avstrija potom 1 delegata — 30.000 rudarjev, Francija 9 delegatov z 100.000 rudarjev, 12 delegatov je zastopalo 98.000 belgijskih rudarjev, iz Anglije je bilo 38 pooblaščenecv, kateri so zastopali 800.000 organiziranih rudarjev, Amerika z 2 delegati — 500.000 rudarjev, Luksenburška 2 delegata — z 2400 rudarji, Madžarska 2 delegata — 17.000 org. rudarjev, Čehoslovaška je bila zastopana potom 17 delegatov, ki ima 116.000 organiziranih rudarjev, Jugoslavijo je zastopal tajnik »Unije slov. rudarjev« — 2900 organiziranih rudarjev. Skupno je bilo 118 delegatov, ki so zastopali skupno 2.128.000 organiziranih rudarjev.

Na predvečer kongresa, dne 6. avgusta so sližno sprejemali delegate in goste z celega sveta. Sodrugi Miesbach, je v imenu 112.000 organiziranih delavcev mesta Frankfurt prav priskrbeno pozdravil došle delegate in goste. Njemu je sledil pozdrav uprave mesta Frankfurt. Nemška državna vlada je kongres pozdravila potom sodruga Ostratha, ki je obenem zastopal ministrstvo dela in ministrstvo državnega gospodarstva, sledilo je še celo vrsto pozdravnih govorov raznih delegatov iz tujih držav.

Kongres je otvoril dne 7. avgusta predsednik angleške zveze rudarjev, ter v svojem govoru, spominjal navzoče, na rudarsko internacionalno ter njen kongres, ki se je vršil leta 1920. v Genevi. Sledila je volitev tajnika mednarodne zveze rudarjev, katerega mesto je zasedel sodr. Franc Hodges, ki je tudi tajnik rudarske organizacije v Angliji.

Ruski rudarji, so se na kongres obrnili s prošnjo, da bi jih sprejel v mednarodno zvezo, ter dovoli prisostvovanje na kongresu. Prošnja pa vsled strogega pravilnika, ki ga ima mednarodna zveza rudarjev kongres ni ugodil. Kongres je odločil, da jih sprejme v zvezo, ako priznajo pravilnik, ter če se mu bodo pokoravali, kakor vse druge včlanjene organizacije. Ako to izpolnijo, so jim tudi vrata na kongres odprta. Odgovora, od strani ruskih rudarjev kongres ni sprejel, kar je znak, da se nemarajo zediniti.

Nato se je pričela razprava 1. točke dnevnega reda: Mednarodno izednačenje delovnih pogojev. Referiral je o tej točki sodrugi Hodges.

Debata je bila živahna in obširna. Sprejet je bil sledeči predlog:

»Predsednik mednarodne rudarske zveze se pooblašča, da izdela enotni načrt, katerega cilji in zahteve bodo lahko izvedljive v rudarskih podjetjih vseh držav, kod temeljna podlaga naj se po možnosti poslužuje sklepov, ki bodo sprejeti v teku zborovanja mednarodnega rudarskega kongresa. Mednarodni rudarski zvezi, priključene centralne organizacije se pozivljajo, da v svojih državah, v svrhu uresničenja teh ciljev in zahtev naredi prve potrebne korake na poti, ki bi vodila k izenačenju mednarodnih rudarskih delovnih pogojev.

Posamezne države se zavezujejo, da bodo po možnosti podpirale tudi rudarje vseh drugih držav, pri dosegih teh ciljev in zahtev.

Proti tej resoluciji, so glasovali delegati Francije, ki so proti temu, da se važna vprašanja prepuste posameznim državam samim, njihova zahteva je bila, stvar takoj od začetka urediti mednarodno. Drugi nasprotniki so zastopali zopet mnenje, da je mednarodno izednačenje rudarskih delovnih pogojev le tedaj izvedljivo, ako so v posameznih državah napravljeni tozadevni predpogoji, pri čemer bi izdelavanje predsednikovega načrta zaenkrat odpadlo, pač pa bi vsaka država zase uredila potrebni načrt. Vse to, kakor v sprejeti resoluciji razvidno, se je potem po možnosti spojilo v eno.

Druga točka dnevnega reda je bila rudarski dopusti. Referat o tej stvari je imel sodrugi Lombard (Belgija).

Tozadevno je bila sprejeta sledeča resolucija:

»Dne 7. do 12. avgusta v Frankfurtu zborovali 26. mednarodni rudarski kongres, potrjuje resolucije, prejšnjih kongresov, ki se tičejo vprašanja rudarskih dopustov.

Z ozirom nato, da se je vprašanje že obravnavalo na mednarodnem kongresu pred 17 leti, ki se je principiarno izrekel za vsakoletni delavski dopust, in ker se je to vprašanje obravnavalo in preizkušalo ob vseh prilikah nadalje, ker je dovoljenje vsakoletnega 14dnevnega plačanega dopusta le naravna izpolnitev zakonito omejenega delavnega časa, izjavlja kongres naslednje:

1. Vsaka nacionalna državna sekcija (organizacija) ima do prihodnega kongresa izdelati za svojo državo načrt, kateri bo vseboval način, s katerim bi se praktično organizirala uvedba letnega plačanega dopusta.

2. Zveze naj skušajo to zahtevo, bodisi zakonitim potom, ali sporazumno z podjetniki izvesti.

3. Na prihodnjem kongresu imajo poročati o tozadevnih uspehih.

Tudi tukaj so zahtevali francoski delegati, da se stvar mednarodno reši. Resnica je, da imamo Nemška Avstrija in Čehoslovaška tozadevni zakon, ki predpisuje delovne dopuste, zraven tega ima pa tudi Nemčija glede dopustov urejeno sporazumno z podjetniki, še madžarski rudarji so si tozadevno uredili nekaj, vzkjub temu, da vlada tam največje nasilstvo nad delavskim razredom.

Sodr. Zweiner (Nem. Avstrija) je bil priporan, da kongresu stvar nekoliko bolj natanko pojasni, ter je koncem izjavil, da naj vsaka državna organizacija rudarjev, skuša stvar glede dopustov urediti zakonitim potom. Nemško-Avstrijski proletariat mora glede tega, ker ima samo Nemška Avstrija in Čehoslovaška tozadevni zakon, voditi veliki obrambni boj, kateri bo trajal gotovo tako dolgo, dokler se dopusti v vseh državah zakonito ne uredi.

Z izvajanjem sodr. Zweinerja so se Francoski strinjali, ter konečno tudi oni glasovali za resolucijo.

(Dalje prihodnjik).

V službi kapitalizma.

Takoj ko je bil razglašen zakon o zaštiti delavstva so pričele naše strokovne organizacije borbo, da se uveljavijo predpisi tega zakona.

A komaj so napravile par korakov v tej smeri že so naletele na organizirani odpor podjetnikov.

S kako trdovratnostjo se kapitalisti branijo priznati določbe tega zakona nam najjasnejše kaže slučaj v Pollakovi tovari v Ljubljani, ki ne dovoli izvesti volitev zaupnikov če prav je to v zakonu zaukazano.

Pa to je še razumljivo, da kapitalisti branijo svoje interese, nerazumljivo je pa to, da jim ljudstvo pri tem odporu še po-

niaga. Ravno pri Pollaku, kjer se nahaja naša usnjarska organizacija v najtežjem boju za izvedbo tega zakona se je pokazalo, kakšne zaveznike ima kapitalizem v boju proti nam.

V tej tovarni je organiziranih tudi nekaj krščanskih socialcev. Mimogrede bode omenjeno, da je tudi gosp. Pollak krščanski »socialce«. In ti krš. socialci mesto, da bi pomagali naši organizaciji v boju za pravice, ki so že uzakonjene, nam pa streljajo v hrbet. V najhujšem trenutku, ko stoje delavci naše organizacije skoro pred stavko, da izvojuje vsaj nekaj pravic in ravno v tem težkem času so izdali krščanski socialci okrožnico, pa ne proti kapitalistom, temveč proti lastnim tovarišem, ki so organizirani v naši organizaciji.

Ta okrožnica katero priobčujemo popolnoma neizpremenjeno — popravili smo nekoliko le slabo slovenščino, kaže vso zahrbtnost teh krščanskih ljudi.

Glasi se:

Okrožnica

namenjena samo članom Jugoslovanske strokovne zveze, skupina tovarniškega delavstva tvrdke Indus (Pollak) v Ljubljani.

Socialdemokratska stranka* vrši po tovarni agitacijo, da bode ona zastopala interese tudi onih delavcev ki ne spadajo v usnjarski oddelek. S tem hoče pridobiti člane Jug. strok. zveze, da glasujejo za blagor njihovih delavskih zaupnikov in potegniti tudi ono delavstvo izven usnjarskega nosa.

Zato jim izreka Jugosl. strokovna zveza, skupina tovarniških delavcev nezaupnico, ter se nikakor ne da ujeti na li-manice onim, ki s svojimi lažnjivimi besedami in laskavim jezikom prigovarjajo, a za ostale oddelke še nikdar niso in ne bodo ničesar storili. Jugosl. strokovna zveza, skupina tovarne »Indus« pa je že parkrat v tem letu z uspehom posredovala pri ravnateljstvu tovarne in je dosegla kar je bilo mogoče, o čemur se lahko vsak, če je bil član naše organizacije ali ne, sam prepriča, ako ni hinavec in lažnivec, med tem ko »demokrati« niso niti s prstom ganili in tudi ne odprli ust, kar tudi v bodoče ne bodo.

Naša organizacija, ki temelji na načelih katoliške ideje, ne sme nikakor z njimi. Zelo se motijo ako mislijo da nas bodo s tem upognili, ali pa celo utopili, kakor so že večkrat sami sebe.

Dolžnost in ponos vsakega našega člana je, da nasprotnemu agitatorju odkrito pove pod nos, naj šmira določene mu stroje v tovarni, pa bo boljše, kakor pa da namenoma šmira naše člane.

Okrožnica kaže način boja, katerega se naši nasprotniki poslužujejo. Ne kaže pa samo njihove zahrbtnosti, temveč, razgalja tudi vso duševno revščino tega telesno in duševno zaslužnjena proletariata.

Ta okrožnica je krič po izobrazbi! Naši zaupniki naj smatrajo za svojo dolžnost, rešiti tudi te reveže iz verig mračnjastva.

* Kakor je iz te okrožnice razvidno klerikalci sploh ne znajo ločiti politične stranke od strokovne organizacije. Pod imenom Socialnodemokratska stranka mislijo »Osrednje društvo usnjarijev«. Po tem pač ni čudno, če kriče venomer nad nami: Ven s politikom iz strokovnih organizacij.

Tedenski pregled.

Ljubljana, 3. oktobra 1922.

Homatije v Mali Aziji in na skrajnem koncu jugovzhodne Evrope so povzročile v Ameriki še večjo nezaupnost napram evropskim državam. Amerika je zaprla svoje blagajne in se udeležuje dela za vzpostavitve Evrope le še potem zveze narodov, kar pa je le postranskega pomena, ker se gospodarstvo ne rešuje s frazami in toplimi besedami sanjačev, temveč s smotrenim naporom poštenih realistov, ki dokazujejo prav s tem, da so tudi idealisti.

Spor na Bližnjem vzhodu je vzbudil na Angleškem prav resne skrbi in mogli so jeli rožljati s sabljo; ker pa rabijo svoje vojaštvo doma, da kroto z njim nepokorne Irce in nezadovoljne delavce, so hoteli pognati v ogenj vojaštvo iz kolonij. Zadeli so na odločen odpor, tako da ni misliti, da bi se kolonialno vojaštvo še dalo izkoriščati za pustolovščine svojih zaslužnjevalcev.

Treznejša politika Japonske na Daljnem vzhodu je dovedla do tega, da japonske čete izpraznjujejo zadnja ozemlja severne Mandžurije. Ko se to zgodi, bo udušena zelo nevarna iskra, ki je pretila vneti silen požar med obema sosednjima državama in morda povzročiti svetoven vihar.

Ko se je Rusija tako otrsela omenjene skrbi, je usmerila svojo zunanjo politiko na ustanovitev takozvane »Vzhodne velike antante«, ki bi obsegala poleg Rusije še Kavkaško republiko, Turčijo, Perzijo, Buharo in Afganistan. Vsekakor je ta veliki načrt nastal pod vidikom sodelovanja s Turčijo.

V Ženevi je bilo dne 30. septembra zaključeno tretje zasedanje zveze narodov. Kakor o prejšnjih dveh moremo trditi tudi o tem, da je uspelo le, kar se tiče formalnosti in malenkosti. Govorilo se je silno mnogo o pomoči za Avstrijo, a ostalo je pri besedah. Nadalje je zveza narodov uredila vprašanje beguncev. Značilno za avtoriteto zveze narodov pa je, da je ravno v trenutku, ko se vrše njene plenarne seje, izbruhnil požar na Bližnjem vzhodu in da se prepričajoče države ukrepom zveze narodov le smejejo.

Zveza narodov je nadalje sklenila, da izpolni svoj odbor po nestalnih zastopnikih. Kot zastopnika male antante so imenovali dr. Beneša, nato pa dr. Ninčiča. Pri volitvi pa je mala antanta pogorela. V odbor so bili izvoljeni poleg dosedanjih članov zastopniki Belgije, Brazila, Kitajske, Španije, Švedske in Uruguaya.

Spor na Bližnjem vzhodu neprestano menja svoje oblike. Dočim se je včeraj govorilo, da Turki zasedajo nevtrarno cono in osvajajo nove postojanke, kaže stvar danes pomirljivejše lice. Vest, ki prihajajo iz Carigrada, vedo povedati, da so Turki jeli izpraznjevati nevtrarno cono, vsled česar so postali londonski in pariški politični krogi bolj optimistični pri presojevanju političnega stanja. Angleški vrhovni poveljnik general Harrington je odgovoril Kemal paši, da ga veseli stremenje po miru in da tudi sam iskreno želi, naj se sovražnosti ustavijo. Antantni generali so se dogovorili z zastopniki Kemal paše, da prirede konferenco v Mudaniji. Pred to konferenco pa nameravajo antantni zastopniki prirediti predkonferenco, na kateri bi se posvetovali o skupnem nastopu in o nadaljni taktiki. Tu se je pojavil zopet političen kaveljček. — Francija je ljubosumna na Anglijo in zahteva, da se po umiku Turkov od Dardanel odstranijo tudi angleške čete. Sicer pa se še ne ve, ali odnehajo Turki s svojimi zahtevami po posesti Tracije in Carigrada.

Nezadovoljnost z obstoječim vladnim režimom in z nezmožnim kraljem na Grškem, ki je tlela pritajeno že dolgo vrsto let in izbruhnila semintja v revolucijskih požarih tudi na dan, je povodom turško-grške vojne priklopila do vrhunca. Zmagal je duh bivšega ministrskega predsednika in revolucionarja Venizelosa. Ljud-

stvo je vstalo in pognalo iz države kralja Konstantina z družino vred. Tako imamo v Evropi novega kraljevskega »vandrovca«. Kralj baje namerava bivati v Palermu na otoku Siciliji. Po padcu kralja se je ustanovila na Grškem nova venizelistična vlada, na katere listi čitamo skoro sama nova imena. Venizelos sam osebno ne mara posegati v politiko, pač pa izdatno podpira grške težnje pri vladah antantnih držav, pri katerih uživa precej zaupanja.

V Italiji so sestavili zanimivo statistiko, ki govori o tem, koliko je imela Italija l. 1921. stavk. Statistike o umorih, požigih, vremenskih nevarnostih itd. smo navajeni čitati, presenetila pa nas je statistika o stavkah, in sicer še bolj po svoji vsebini kakor po obliki. Statistika nam pove, da je preživela Italija l. 1921. nič manj ko 11.004 stavke. To je grozeča številka in najjasnejši dokaz, da po tem potu ne gre dalje; ali propade gospodarstvo v državi, ali pa pride do krvotilja. Po starem gospodarskem redu se ne da več delati, ker ni le krivičen, temveč tudi neporaben. Poleg vse te mizerije se fašisti še niso spametovali. Kakor blazni divjajo in požigajo delavske domove. Vlada pa gleda in čaka. Ne bomo se čudili, ako lepega dne doleti g. kralja Emanuela usoda Viljema, Karla in Konstantina, ki si bodo nato lahko uredili skupno gospodarstvo.

Dne 30. septembra se je vršil v Pragi slavni nosni kongres v proslavo 50letnice obstoja čehoslovaške socialistične stranke.

Brezumna politika naših državnikov je dovedla do nove krize, ki preti biti ena najtežjih. Demokrati in radikalci zavijajo oči in obetajo revizijo svojih strank. Kongres radikalne stranke v Somborju bo odkril marsikaj, kar bodo skušali zakriti in utajiti, toda javnost se ne bo dala varati. Ljudstvo zahteva je enkrat zdrave in poštene politike, dovolj ima izkoriščanja. Vlada je na tem, da že jutri odstopi. Demokrati in radikalci očitajo drug drugemu brezvestnost in nezmožnost, ter skušajo drug drugemu naproti odgovornost za krizo in za posledice. Značilno pa je, da se hoče Pašič otrsiti vseh skrbi in poslov v vladi, dočim se drži dr. Ninčič svojega ministrskega stolčka kakor klop, češ da noče nositi posledice za še večjo nesrečo.

Vlada je pozvala vse poslance, naj se nemudoma vrnejo v Beograd, ker zahteva resnost položaja, da se takoj skliče narodna skupščina. Kolikor je doslej znano, se sestane parlament že 5. t. m. — Njegova naloga prav gotovo ne bo lahka. Izveči iz blata tako polomljen državni voz, bo pač prava umetnost.

V strankarsko-političnem življenju je opaziti veliko brezbrzičnost javnosti, kar je seveda posledica brezglavih političnih voditeljev. Dr. Korošec in dr. Kukovec sicer romata po političnih shodih, a ne najdeta mnogo odziva.

Pravijo, da se v Beogradu že dolgo niso tako iz srca nasmejali, kakor takrat, ko so mu povodom posvetovanj o imenovanju velikih županov povedali, da je cesar Janez obogatel za nov naziv, in sicer Janez Poslednji.

Pošljite naročnino!

V imenu Strok. komisije (P. odb. GDSJ.).

Izdajatelj: France Svetek.

Odgovorni urednik:

Ivo Mezmarič.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo

aprejema hranilne vloge vask delavnik od 8. do 13 ure in jih obrestuje po čistih

4 1/2%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obrniti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim zadrugnikom proti vknjžbi, na osebni kredit proti poročilu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se oskomptujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.